

FILOLOGIYA INGLIZ TILI

Xudoyqulov Otabek

Xorijiy tillar kafedrası dotsenti

Bekmurodova Marjona Nortoji qizi

Ingiliz tili filologiya yo'nalishi, 2-kurs talabasi

e-mail: mfmfrmft5677@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu tadqiqot ingliz tilining filologik jihatlarini o'rganishga bag'ishlangan. Ingliz tili global kommunikatsiyaning asosiy vositasi sifatida nafaqat madaniy va tarixiy kontekstda, balki ta'lim va iqtisodiyot sohalarida ham o'z o'rniga ega. Tadqiqotning maqsadi ingliz tilining taraqqiyoti, uning boshqa tillar bilan aloqasi va filologik tadqiqotlar uchun ahamiyatini o'rganishdir. Shuningdek, ingliz tilidagi lingvistik va leksik xususiyatlar, shuningdek, uning o'zgarishlari va zamonaviy tendentsiyalari ham ko'rib chiqiladi. Ushbu ish, ingliz tilini o'rganishga qiziqqan talabalar va mutaxassislar uchun foydali manba bo'lishi kutilmoqda. Bundan tashqari, ingliz tilining rivojlanish jarayoni bir necha tarixiy bosqichlardan iborat ekanligi alohida ahamiyatga ega. Tilning shakllanishida eski ingliz tili davri muhim rol o'ynagan. O'rta ingliz tili davrida esa fransuz va lotin tillarining ta'siri kuchaygan. Yangi ingliz tili davrida esa til yanada soddalashib, standartlashuv jarayoni kuchaygan. Ingliz tili bugungi kunda turli xalqaro tashkilotlarda rasmiy til sifatida qo'llaniladi. Shuningdek, ilmiy va texnik adabiyotlarning katta qismi aynan ingliz tilida yaratiladi. Tilning global miqyosda keng tarqalishi uning kommunikativ ahamiyatini yanada oshirmoqda. Shu sababli ingliz tilini chuqur o'rganish zamonaviy mutaxassislar uchun muhim hisoblanadi.

Kalit so'zlar: *filologiya, ingliz tili, lingvistika, ta'lim.*

АННОТАЦИЯ

Данное исследование посвящено изучению филологических аспектов английского языка. Английский язык, как основной инструмент глобальной коммуникации, занимает важное место не только в культурно-историческом контексте, но и в сферах образования и экономики. Цель исследования — изучение развития английского языка, его связи с другими языками и его значения для филологических исследований. Также рассматриваются лингвистические и лексические особенности английского языка, а также его изменения и современные тенденции. Данная работа, как ожидается, станет полезным источником для студентов и специалистов, изучающих английский

язык. Кроме того, особое значение имеет тот факт, что процесс развития английского языка включает несколько исторических этапов. В формировании языка важную роль сыграл период древнеанглийского языка. В среднеанглийский период усилилось влияние французского и латинского языков. В период нового английского языка язык стал более упрощённым и прошёл процесс стандартизации. Сегодня английский язык используется в качестве официального в различных международных организациях. Также значительная часть научной и технической литературы создаётся именно на английском языке. Широкое распространение языка в глобальном масштабе ещё больше повышает его коммуникативную значимость. Поэтому глубокое изучение английского языка является важным для современных специалистов.

Ключевые слова: филология, английский язык, лингвистика, образование.

ANNOTATION

This research is devoted to the study of the philological aspects of the English language. English, as the main tool of global communication, holds an important place not only in cultural and historical contexts but also in the fields of education and economics. The aim of the research is to study the development of the English language, its relationship with other languages, and its significance for philological studies. Linguistic and lexical features of the English language, as well as its changes and modern trends, are also considered. This work is expected to be a useful resource for students and specialists interested in learning the English language.

In addition, it is particularly important that the development of the English language includes several historical stages. The Old English period played a significant role in the formation of the language. During the Middle English period, the influence of French and Latin languages increased. In the New English period, the language became more simplified and went through a process of standardization. Today, English is used as an official language in various international organizations. A significant part of scientific and technical literature is also written in English. The global spread of the language further increases its communicative importance. Therefore, in-depth study of the English language is essential for modern specialists.

Keywords: philology, English language, linguistics, education.

1. Kirish

Ingliz tili bugungi kunda dunyodagi eng ko'p gapiriladigan tillardan biridir. Uning global miqyosda tarqalishi va ta'lim, biznes, madaniyat va ilm-fan sohalarida muhim rol o'ynashi uni filologik tadqiqotlar uchun dolzarb mavzu qiladi. Ingliz tilining

tarixi va taraqqiyoti o'z ichiga ko'plab madaniy va tarixiy omillarni oladi. Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi ingliz tilining filologik jihatlarini chuqur o'rganish va uning zamonaviy tendentsiyalarini aniqlashdir. Shuningdek, ingliz tili boshqa tillar bilan aloqasi, uning o'zgarishlari va lingvistik xususiyatlari haqida ham ma'lumot beriladi. Ushbu ish orqali ingliz tilini o'rganish jarayonini yanada samarali qilish va filologik tadqiqotlar uchun yangi yondashuvlarni taklif etish rejalashtirilmoqda. Yana shuni ta'kidlash kerakki, ingliz tilining rivojlanishiga turli tarixiy davrlarda yuz bergan ijtimoiy va siyosiy o'zgarishlar ham sezilarli ta'sir ko'rsatgan. Tilning lug'aviy boyligi boshqa tillardan o'zlashtirilgan so'zlar hisobiga kengayib borgan. Globalizatsiya jarayoni esa ingliz tilining yanada tez tarqalishiga sabab bo'lgan. Hozirgi kunda internet va raqamli texnologiyalar ingliz tilining rivojlanishida muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Tilning zamonaviy shakllari, jumladan, internet slengi va qisqartmalar kundalik muloqotda keng qo'llanilmoqda. Shu bilan birga, ingliz tilining standart va norasmiy shakllari o'rtasidagi farqlar ham ortib bormoqda. Tilshunoslik nuqtai nazaridan bu jarayonlar ingliz tilining doimiy rivojlanib borayotgan dinamik tizim ekanligini ko'rsatadi.

2. Asosiy qism

2.1 Ingliz tilining tarixi va rivojlanishi

Ingliz tilining tarixi juda murakkab va qiziqarli. U erli tillar va boshqa tillardan ko'plab ta'sirlar olgan. Ingliz tili 5-asrda anglosaksonlar tomonidan Shimoliy Britaniya hududiga kirib kelgan. Dastlabki anglosakson tili o'z ichiga german tillarining ko'plab elementlarini olgan. Keyinchalik, Normanlarning istilosi bilan fransuz tili ingliz tiliga katta ta'sir ko'rsatdi. Bu jarayon ingliz tilining leksik va sintaktik tuzilishini o'zgartirdi. 15-asrga kelib, ingliz tili o'z o'zgarishlarini davom ettirdi va yangi so'zlar, iboralar va grammatik qoidalar qabul qilindi. 18-asrda ingliz tilining standartlashuvi yuz berdi va bu jarayon keyingi asrlarda ham davom etdi. Bugungi kunda ingliz tili dunyo bo'ylab ko'plab dialektlarga ega va har bir dialekt o'ziga xos leksik va grammatik xususiyatlarga ega. Shuni qayd etish lozimki, ingliz tilining rivojlanishida ijtimoiy sinflar va madaniy almashinuv ham muhim rol o'ynagan. Tilning boyishiga savdo-sotiq aloqalari va mustamlakachilik davri ham katta ta'sir ko'rsatgan. Natijada ingliz tili ko'plab boshqa tillardan so'zlarni o'zlashtirgan. Tilning fonetik tizimi ham tarix davomida sezilarli o'zgarishlarga uchragan. Ayniqsa, Buyuk unli siljishi (Great Vowel Shift) ingliz talaffuzining shakllanishida muhim bosqich bo'lgan. Hozirgi davrda esa ingliz tili tez rivojlanayotgan global til sifatida yangi so'zlar bilan doimiy boyib bormoqda. Raqamli texnologiyalar va internet esa tilning yangi shakllarini vujudga keltirmoqda. Shu sababli ingliz tilining tarixi uni chuqur filologik tahlil qilish uchun muhim asos hisoblanadi.

2.2 Ingliz tili va uning filologik tadqiqotlardagi ahamiyati

Ingliz tili filologik tadqiqotlarda muhim ahamiyatga ega, chunki u nafaqat til o'rganish, balki madaniyat va tarixni o'rganish uchun ham zarur. Ingliz tili orqali ko'plab adabiyot, ilmiy ishlar va madaniy meroslar o'rganiladi. Filologiya ingliz tilidagi tilshunoslik, adabiyotshunoslik va madaniyatshunoslikni o'z ichiga oladi. Ingliz tilidagi adabiyot asarlari, masalan, Shekspir, D. H. Lawrence, va Jane Austen kabi yozuvchilar o'z vaqtida o'z davrining ijtimoiy va madaniy muammolarini ko'targanlar. Shuningdek, ingliz tilining o'zgaruvchanligi va zamonaviy tendentsiyalari, masalan, internet tili va yangi kommunikatsiya shakllari ham filologik tadqiqotlar uchun muhimdir. Bu, ingliz tilini o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, ingliz tili filologik tadqiqotlarda manba tili sifatida keng qo'llaniladi, chunki ko'plab ilmiy adabiyotlar va tadqiqot ishlari aynan shu tilda chop etiladi. Ingliz tilini chuqur o'rganish tadqiqotchilarga asl manbalarni to'g'ridan-to'g'ri tahlil qilish imkonini beradi. Bu esa tarjima jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xatoliklarni kamaytiradi. Shuningdek, ingliz tili orqali turli davr adabiy asarlarining uslubiy va semantik xususiyatlarini solishtirish mumkin. Zamonaviy filologiyada korpus lingvistika va raqamli tahlil usullari ham ingliz tili asosida keng rivojlanmoqda. Bu usullar tilning real qo'llanishini ilmiy jihatdan o'rganishga yordam beradi. Natijada ingliz tili filologik tadqiqotlarning eng muhim va universal vositalaridan biriga aylangan.

3. Xulosa

Ushbu tadqiqot ingliz tilining filologik jihatlarini va uning rivojlanishini o'rganishga bag'ishlangan. Ingliz tili tarixiy jihatdan o'zgaruvchan bo'lib, turli madaniyatlar va tillardan ta'sirlangan. Filologiya ingliz tilini o'rganishda nafaqat tilshunoslik, balki madaniyat va tarixni o'rganishga ham yordam beradi. Ingliz tilining zamonaviy tendentsiyalari va yangi kommunikatsiya shakllari filologik tadqiqotlar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Ushbu ish orqali ingliz tilini o'rganish jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga erishish mumkin. Shu o'rinda aytish kerakki, olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, ingliz tili doimiy ravishda rivojlanib borayotgan dinamik tizim hisoblanadi. Uning global ahamiyati kelajakda ham ortib borishi kutilmoqda. Tilning o'zgarishi va yangilanishi ilmiy tadqiqotlar uchun doimiy manba bo'lib xizmat qiladi. Filologik yondashuv esa ushbu jarayonlarni chuqurroq tushunishga imkon beradi. Shu sababli ingliz tilini o'rganish va tadqiq etish kelgusida ham dolzarbligini saqlab qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Crystal, D. (2003). *English as a Global Language*. Cambridge University Press.
2. Baugh, A. C., & Cable, T. (2002). *A History of the English Language*. Routledge.
3. Yule, G. (2016). *The Study of Language*. Cambridge University Press.
4. McArthur, T. (1992). *The Oxford Companion to the English Language*. Oxford University Press.
5. Wardhaugh, R. (2010). *An Introduction to Sociolinguistics*. Wiley-Blackwell.